

Ушанування пам'яті, зокрема ювілейних дат великих постатей і діячів нашої Церкви та народу не є лише одноденною згадкою про їхнє життя і труди у форматі молитовних панахид і мистецьких заходів. Це передусім наша духовна зустріч із цією непересічною постаттю, під час якої можливий позачасовий діалог з нею через молитву, пізнання її життєвих кроків і діяльності, місця і значення в історії, ознайомлення із її творчою спадщиною, обмін досвідом. Цьогорічне ювілейне святкування 120-річчя з дня народження ісповідника віри Патріарха Йосифа (Сліпого) є нагодою задуматися над тим, що сьогодні, тут і тепер промовляє до кожного з нас, церковних християн та українців, незалежно від того, чи ми перебуваємо в географічних межах своєї держави, чи далеко поза нею, той, хто своїм духовним та національним життям продовжує благословляючи усіх спраглих Церкви й українства. Адже саме він духоносністю своїх поглядів щодо майбутнього на кілька десятиліть випередив свою епоху, стаючи цінним, життєво необхідним та актуальним у нашому сьогодні. З нагоди святкування року Патріарха Йосифа (Сліпого) хотілося б звернути увагу на три моменти його життя – служінні науці, душпастирство та працю на користь єдності.

Патріарх Йосиф як науковець, пастир та служитель єдності Церкви та народу

Як Богом обдарована людина і здібний до наукової праці Блаженніший Йосиф був служителем у храмі науки. Він – один з дуже небагатьох українських богословів, яких автори цитують у своїх творах. Своїм великим завданням він вважав не лише працювати науково самому, але й виховати людей, які б любили науку і науково працювали. Велику частину свого життя він посвятив тому, щоби готувати майбутніх богословів й спеціалістів в інших ділянках церковних наук. Перша половина його життя присвячена, власне, цій праці, як ректора семінарії, ректора академії, вихователя багатьох поколінь священиків. Коли після багатолітніх тюрем і заслання Патріарх Йосиф приїхав до Риму, то й там продовжив втілювати цю свою мрію, заснувавши Український Католицький Університет. Патріарх через свої численні богословсько-наукові праці дає нам зрозуміти, що знання, володіння ними, освіта – один з талантів, який дав кожному Бог при народженні. Господь закликає кожну людину через Своє Божественне Писання, життя і діяльність Його Церкви бути освіченим щодо Нього: пізнавати Невидимого через молитву, участь у Святих Таїнствах, читанні духовної літератури. Тому цілком природно звучать його слова: «Полюбіть науку, плекайте і збагачуйте її своєю працею та своїм знанням, будьте її служителами! Споруджуйте храми науки, вогнища духовної сили Церкви та Народу, пам'ятаючи, що немислиме повне життя Церкви і Народу без рідної науки. Наука – це їхнє дихання життя!»

Свої ініціативи щодо духовного оздоровлення української нації патріарх Йосиф тісно

поєднував з наукою: «З усіх сил намагався я шукати виходу з цього майже безвихідного становища, щоб підняти Церкву і Нарід з руїни, щоб їх відродити. Треба було знову починати працю відродження в самому корені, від самих основ. А основи я бачив в науці, молитві, праці і християнському праведному житті».

Прислухаючись до цих заповітних слів Блаженнішого Йосифа і розширюючи свій кругозір, шукаючи мети і сенсу усього в світі, зможемо відчувати Бога у собі й навколишньому творінні, стаючи, згідно з висловлюваннями Святих Отців Церкви, богословами – носіями глибокої істини про Творця, нас та навколишній світ. А в царині історичної, політико-економічної та суспільної науки зможемо нарешті ствердно й одногосно обґрунтовувати свою українську споконвічність як нації та народу перед масовими замовчуваннями, перекрученнями і переслідуваннями ворогом правди. Саме тому для нас, християн і громадян власної держави важливими є мудрість та дієва освіченість якнайширшого кола українців.

Другим важливим елементом життя великого Патріарха, на який я б хотів звернути увагу, є його душпастирська праця. На перший погляд це може звучати дивно, бо він до 1944 року, коли став митрополитом, займався майже виключно науковою працею. Згодом, здавалося б, знову не було нагоди для душпастирювання, адже діючим митрополитом він був всього 5 місяців (від 1 листопада 1944 року до 11 квітня 1945), а потім його заарештовують. Проте 18 років тюрем і заслань – це теж час його душпастирської праці. Коли Патріарх Йосиф був німецьким, ув'язненим і, здавалося б, знедоленим, тоді духовне життя та українська любовно-синівська свідомість разом із фізичними обмеженнями на багаторічних засланнях гуртували й надихали його вірних, трошили кордонні мури і сягали членів його Церкви, де б вони не проживали. Його служіння в нелюдських умовах для людей – вираз дії Божої благодаті в людській немочі і приклад людської відкритості на неї, довіри Богові усюди й завжди. Він терпів за свій народ, а це також важлива форма душпастирства. Його терпіння і терпіння багатьох інших – це великий духовний скарб, завдяки якому наша Церква пережила переслідування і завдяки якому ми, відродження, сьогодні можемо планувати шляхи подальшого розвитку.

З огляду на це кожна українська родина як молитовний, творчий і пам'ятний спогад про Блаженнішого Йосифа сьогодні має повісити в своєму духовному домі ікону - ікону ідеалу праведності перед Богом і перед людьми, навченого від Бога батьківства, вимоленої життєвої мудрості, божественної смиренності і далекоглядності, до яких має стреміти кожен. Можемо також навчитись від великого Патріарха витривалості в життєвих випробуваннях, де кожна людина – Божі образ і подоба, а не заручник обставин.

Третій елемент, про який хочу згадати, це діяльність Патріарха Йосифа (Сліпого), коли він повернувся після заслання у 1963 році і аж до смерті у 1984 році. Тоді він дуже багато часу і зусиль присвятив на служіння єдності, єдності Церкви та народу. Наш народ і Греко-Католицька Церква тоді не в змозі були вільно розвиватися на своїх рідних землях, а були присутніми в різних країнах по цілому світі. Патріарх Йосиф зробив багато для того, щоб кожен член Церкви думав не тільки про себе і про власні потреби, але й про інших, та намагався у щоденному житті реалізовувати єдність. А це дуже важливо для збереження духовних вартостей, віри, для справжнього служіння Богові і ближнім.

Цей Божий слуга вказував на визначальну роль Церкви не тільки для духовного і національного відродження в Україні, а й для збереження української ідентичності в глобальному масштабі. А дієвою силою Церкви і її гілок в Україні мала бути «... любов до Христа, любов до Святої Церкви, що є Його Таємничим Тілом, любов до рідної Української Церкви, повноцінною частиною вселенської християнської Родини, любов до рідного Українського народу, з його духовними та матеріальними скарбами вселюдського значення...».

За таких умов буде можлива міжцерковна та національна єдність. Тому заклики Патріарха до єдності і старання про її здобуття – дуже важливий дороговказ для кожного небайдужого, сповненого Божого життя християнина та повноцінного члена Церкви.

Закінчення

Сьогодні молитовно дякуймо Богові, що в бурі й штормах наших життєвих пошуків справедливості, національної і суспільної стабільності, повноцінного і правильного зросту й виховання молодих поколінь українців Господь дарував нам подивугідну, умиростворюючу пристань – життя і спадщину патріарха Йосифа (Сліпого). Патріарх близький до кожного з нас. Він справді є живим втіленням долі, потреб і старань Української Церкви та нашого народу. Три аспекти його життя – це матерія для застанови, щоб кожен і з нас міг подумати, що він і як він може послужити своєму народові і своїй Церкві.

Гаряче заохочую вірних нашої Церкви молитися за прославу слуги Божого Йосифа (Сліпого). Просімо у всерозуміючого Бога про інших подібних лідерів для Церкви і народу, які би своїми життям та працею наново благодатно освятили нашу душу, сім'ю, родину і

народ.